

Heks

Van Camilla Läckberg verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos *uitgevers*

Ijsprinses
Predikant
Steenhouwer
Zusje
Oorlogskind
Sneeuwstorm en amandelgeur
Zeemeermin
Vuurtorenwachter
Engeleneiland
Leeuwentemmer

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven
van de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Camilla Läckberg

Heks

Vertaald uit het Zweeds door
Elina van der Heijden, Wiveca Jongeneel
en Tineke Jorissen-Wedzinga

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 414 2015 2

© 2017 Camilla Läckberg

First published by Bokförlaget Forum, Sweden

Published by arrangement with Nordin Agency, Sweden

© 2017 Nederlandse vertaling Ambo|Anthos *uitgevers*, Amsterdam en
Elina van der Heijden, Wiveca Jongeneel via het Scandinavisch Vertaal- en
Informatiebureau Nederland en Tineke Jorissen-Wedzinga

Oorspronkelijke titel *Häxan*

Oorspronkelijke uitgever Bokförlaget Forum, Stockholm

Omslagontwerp Roald Triebels, Amsterdam

Omslagbeeld © Henrik Sørensen/Prestige/Getty Images

Foto auteur © Magnus Ragnvid

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Voor Polly

Het was onmogelijk om te weten wat voor leven het meisje zou hebben gekregen. Wie ze zou zijn geworden. Wat voor werk ze zou hebben gehad, van wie ze zou hebben gehouden, om wie ze zou hebben gerouwd, wie ze zou hebben verloren en wie ze zou hebben gewonnen. Of ze kinderen zou hebben gekregen en wat voor mensen dat dan zouden zijn geworden. Je kon je zelfs niet voorstellen hoe ze er als volwassen vrouw zou hebben uitgezien. Op vierjarige leeftijd was nog niets af. Haar ogen hadden een blauwgroene kleur; haar haar, dat bij de geboorte donker was geweest, was nu blond met een rode zweem, en de kleur kon best weer veranderen. Dat was nu helemaal moeilijk te zien. Ze lag met haar gezicht naar de bodem van het meer. De achterkant van haar hoofd was bedekt met een dikke laag geronnen bloed. Alleen de haarslierten die op het water dreven, hadden lichte tinten.

De sfeer van de scène met het meisje was eigenlijk helemaal niet angst-aanjagend. Niet angstaanjagender dan wanneer ze niet in het water had gelegen. De geluiden van het bos waren dezelfde als altijd. Het licht stroomde op dezelfde manier tussen de bomen neer als altijd wanneer de zon op dit uur van de dag scheen. Het water bewoog stilletjes om haar heen, en het oppervlak werd alleen verstoord door een libelle die af en toe neerstreek en kleine rimpelingen op het water verspreidde. De verandering was begonnen, en uiteindelijk zou ze één worden met het bos en het water. Als ze niet werd gevonden, zou de natuur haar gang gaan en haar in zich opnemen.

Nog wist niemand dat ze weg was.

‘Denk je dat je moeder een witte jurk gaat dragen?’ vroeg Erica, en ze draaide zich in het tweepersoonsbed om naar Patrik.

‘Grappig hoor,’ zei hij.

Erica lachte en porde hem in zijn zij.

‘Waarom heb je er zoveel moeite mee dat je moeder gaat trouwen? Je vader is al jaren hertrouwd en dat vind je toch ook niet raar?’

‘Ik weet dat ik me aanstel,’ zei Patrik, en hij schudde zijn hoofd terwijl hij zijn benen over de rand van het bed zwaaide en zijn sokken begon aan te trekken. ‘Ik mag Gunnar graag en ik ben blij dat mijn moeder iemand heeft gevonden...’

Hij ging staan en trok zijn spijkerbroek aan.

‘Ik denk dat ik gewoon aan het idee moet wennen. Mijn moeder is zo lang ik me kan herinneren alleen geweest en een diepgaande analyse zou waarschijnlijk uitwijzen dat er zo’n moeder-en-zoonding speelt. Het voelt gewoon... raar... dat mijn moeder een... liefdesleven zou hebben.’

‘Je bedoelt dat je het raar vindt dat zij en Gunnar met elkaar naar bed gaan?’

Patrik sloeg zijn handen voor zijn oren.

‘Hou op!’

Erica gooid lachend een kussen in zijn richting. Dat kwam meteen terug, en toen brak er oorlog uit. Patrik stortte zich op haar, maar even later veranderde het worstelen in strelen en hun ademhaling werd zwaarder. Ze reikte naar de knopen van zijn spijkerbroek en begon de bovenste los te maken.

‘Wat zijn jullie aan het doen?’

Toen ze Maja’s heldere stem hoorden, stopten ze en draaiden zich om naar de deuropening. Maja was niet alleen, ze werd geflankeerd door haar tweelingbroertjes, die met een vrolijk gezicht hun ouders gadesloegen.

‘We waren elkaar aan het kietelen,’ zei Patrik buiten adem, en hij stond op.

‘Je moet die haak nu echt gauw op de deur zetten!’ siste Erica, en ze trok het dekbed over zich heen om haar bovenlichaam te bedekken.

Ze ging rechtop zitten en slaagde erin naar de kinderen te glimlachen.

‘Als jullie beneden het ontbijt klaarzetten, komen wij er zo aan.’

Patrik had inmiddels de rest van zijn kleren aangetrokken en duwde de kinderen voor zich uit.

‘Als je de haak zelf niet kunt vastschroeven, vraag dan of Gunnar het wil doen. Hij staat altijd klaar met zijn gereedschapskist. Tenzij hij natuurlijk andere dingen te doen heeft met je moeder...’

‘Hou op,’ lachte Patrik, en hij liep de kamer uit.

Met een glimlach op haar lippen ging Erica weer liggen. Ze kon nog even blijven luieren voordat ze moest opstaan. Een van de voordelen van eigen baas zijn was dat je geen vaste werktijden had, maar het was tegelijk een van de nadelen. Als schrijver moest je karakter en zelfdiscipline hebben, en het was soms best eenzaam. Toch hield ze van haar werk; ze vond het heerlijk om te schrijven, om de verhalen en lotgevallen die ze wilde schilderen leven in te blazen, om te graven en te onderzoeken en te proberen uit te zoeken wat er eigenlijk was gebeurd en waarom. Ze was momenteel met een zaak bezig waar ze al heel lang haar tanden in had willen zetten. De zaak van de kleine Stella, die door Helen Persson en Marie Wall was ontvoerd en vermoord, had iedereen in Fjällbacka diep geraakt en deed dat nog steeds.

En nu was Marie Wall terug. De beroemde Hollywoodster was in Fjällbacka voor de opnames van een film over Ingrid Bergman. Het hele dorp gonsde van de geruchten.

Iedereen had de meisjes, of hun familie, gekend en iedereen was die middag in juli 1985 even ontzet geweest toen Stella’s lichaam in het bosmeertje was gevonden.

Erica ging op haar zij liggen en vroeg zich af of de zon destijds even warm had geschinen als vandaag. Als ze straks naar haar werkkamer ging, zou ze dat controleren. Maar dat kon nog even wachten. Ze sloot haar ogen en doezelde weg bij het geluid van de stemmen van Patrik en de kinderen beneden in de keuken.

Helen boog zich naar voren en liet haar blik ronddwalen. Ze steunde met haar bezwete handen op haar knieën. Een persoonlijk record vandaag, hoewel ze later was vertrokken dan anders.

De zee lag blauw en helder voor haar, maar in haar binnenste woedde een storm. Helen rekte zich uit en sloeg haar armen om zich heen; ze kon niet stoppen met beven. 'Er liep iemand over mijn graf,' zei haar moeder vroeger altijd. En zo was het misschien. Niet dat er iemand over háár graf liep. Maar over een graf.

De tijd had zijn sluier over het verleden gelegd; de herinneringen waren heel vaag. Wat ze zich kon herinneren waren de stemmen, die precies wilden weten wat er was gebeurd. Ze zeiden keer op keer hetzelfde, tot ze uiteindelijk niet meer wist wat hun waarheid was en welke de hare.

Destijds had ze gedacht dat het onmogelijk zou zijn om terug te keren, om hier een bestaan op te bouwen. Maar het gefluister en geschreeuw was in de loop van de jaren steeds meer afgenomen; het was veranderd in een zacht gemompel, en uiteindelijk volledig verstomd. Ze had het gevoel gehad weer een natuurlijk onderdeel van het bestaan te zijn.

Maar nu zouden de praatjes weer beginnen. Alles zou worden opgehaald. En zoals zo vaak in het leven vielen de gebeurtenissen samen. Sinds ze een paar weken geleden een brief van Erica Falck had ontvangen waarin die vertelde dat ze een boek schreef en Helen graag wilde ontmoeten, deed ze bijna geen oog meer dicht. Ze had jaren zonder slaaptabletten gekund, maar nu had ze een herhaalrecept moeten aanvragen. Zonder de tabletten had ze het andere nieuws waarschijnlijk niet aangekund: Marie was teruggekomen.

Er was dertig jaar verstreken. Rustig en zonder gedoe hadden James en zij hun leven geleefd, en ze wist dat James het zo wilde. Uiteindelijk zullen de praatjes verstommen, had hij gezegd. En hij

had gelijk gekregen. Hun donkere momenten gingen snel voorbij, als zij er maar voor zorgde dat alles soepel liep. En ze had de herinneringen weg kunnen houden. Tot nu. De beelden flitsten heen en weer. Maries gezicht stond haar heel duidelijk voor de geest. En Stella's blijde glimlach.

Helen richtte haar blik weer naar de zee en probeerde de spaarzame golven te volgen. Maar de beelden lieten haar niet los. Marie was terug, en met haar de ondergang.

'Kunt u me vertellen waar het toilet is?'

Sture van de kerkgemeente keek bemoedigend naar Karim en de andere aanwezigen die in het asielzoekerscentrum in Tanumshede bijeen waren voor de Zweedse les.

Iedereen herhaalde de zin zo goed hij kon: 'Kunt u me vertellen waar het toilet is?'

'Wat kost deze?' vervolgde Sture.

Het koor weer: 'Wat kost deze?'

Karim vond het moeilijk om de geluiden die Sture voorin bij het bord uitbracht in verband te brengen met de tekst voor zich. Alles was zo anders. De letters die ze moesten duiden, de geluiden die ze moesten vormen.

Hij keek om zich heen en zag een dapper groepje van zes personen. De anderen speelden met een bal in de zon of lagen in de huisjes. Sommigen probeerden de dag en de herinneringen weg te slapen, terwijl anderen mailden met achtergebleven vrienden en familieleden die nog steeds bereikbaar waren, of rondsurfden op diverse nieuwssites. Niet dat er zoveel informatie beschikbaar was. De regering verspreide alleen maar propaganda, en het was voor de internationale persbureaus niet makkelijk om eigen correspondenten te sturen. Karim was in zijn vorige leven zelf journalist geweest en hij wist hoe moeilijk het was om aan betrouwbaar en actueel nieuws te komen in een oorlogsland dat zowel van binnenuit als van buitenaf zo verscheurd was als Syrië.

'Wat aardig dat u ons hebt uitgenodigd bij u thuis te komen.'

Karim snoof. Dat was een zin die hij nooit zou gebruiken. Als hij iets snel had geleerd, dan was het wel dat Zweden gereserveerd waren.

Ze hadden helemaal geen contact met Zweedse mensen, behalve met Sture en de medewerkers in het asielzoekerscentrum.

Het was alsof ze in een klein land binnen het land waren terechtgekomen, geïsoleerd van de buitenwereld. Ze hadden alleen elkaar. En hun herinneringen aan Syrië. De goede, maar vooral de slechte. Die velen steeds opnieuw beleefden. Zelf probeerde Karim alles te verdringen. De oorlog die er elke dag was. De lange reis naar het beloofde land in het noorden.

Hij had het gered. Net als zijn geliefde Amina en hun juweeltjes van kinderen, Hassan en Samia. Dat was het enige wat telde. Het was hem gelukt hen in veiligheid te brengen, hun een kans op een toekomst te geven. De lichamen die in het water dreven drongen zich in zijn dromen op, maar als hij zijn ogen opende waren ze weg. Hij en zijn gezin waren hier. In Zweden. En daar ging het om.

‘Hoe zeg je seks met iemand willen?’

Adnan lachte om zijn eigen woorden. Hij en Khalil waren de jongsten hier. Ze zaten naast elkaar en hitsten elkaar op.

‘Een beetje respect graag,’ zei Karim in het Arabisch, en hij keek de jongens boos aan.

Hij haalde verontschuldigend zijn schouders op naar Sture, die licht knikte.

Khalil en Adnan waren hier op eigen houtje naartoe gekomen, zonder familie, zonder vrienden. Het was hun gelukt Aleppo te ontvluchten voordat het te gevaarlijk werd om weg te komen. Vluchten of blijven. Het was allebei levensgevaarlijk.

Karim was niet echt boos, ondanks hun duidelijke gebrek aan respect. Het waren kinderen. Bang en alleen in een vreemd land. Stoerheid was het enige wat ze hadden. Alles was hun vreemd. Karim praatte na de les meestal even met hen. Hun families hadden elke cent die ze bezaten bij elkaar gelegd om hun de kans te geven hier te komen. Er drukte een zware last op de schouders van deze jongens. Ze waren niet alleen in een vreemd land terechtgekomen, ze moesten ook zo snel mogelijk een leven zien op te bouwen waarmee ze hun families uit de oorlog konden redden. Maar hoewel hij hen begreep, was het onacceptabel om respectloos te zijn jegens hun nieuwe vaderland. Hoe bang de Zweden ook voor hen waren, ze hadden hen wel

welkom geheten. Hun een dak boven het hoofd en eten gegeven. En Sture probeerde hun in zijn vrije tijd te leren hoe ze konden vragen wat dingen kostten en waar het toilet was. Karim begreep de Zweden misschien niet, maar hij was wel eeuwig dankbaar voor wat ze voor zijn gezin hadden gedaan. Niet iedereen deelde die opvatting, en de mensen die hun nieuwe land niet respecteerden verpestten het voor de anderen en zorgden ervoor dat de Zweden alle vluchtelingen met achterdocht bekeken.

‘Wat is het mooi weer vandaag,’ zei Sture met duidelijke stem bij het bord.

‘Wat is het mooi weer vandaag,’ herhaalde Karim, en hij glimlachte naar Sture.

Na twee maanden in Zweden begreep hij waarom de Zweden zo dankbaar waren als de zon scheen. ‘Wat een pokkenweer’ was een van de eerste Zweedse zinnen die hij had geleerd.

‘Hoe vaak denk je dat je op die leeftijd seks hebt?’ zei Erica, en ze nam een slok van haar mousserende wijn.

Anna moest zo hard lachen dat de andere gasten van Café Bryggan begonnen te staren.

‘Ben je nu echt serieus? Loop je over dat soort dingen na te denken: hoe vaak Patriks moeder seks heeft?’

‘Ja, maar wel vanuit een breder perspectief,’ zei Erica, terwijl ze nog een hapje van de zeevruchtenschotel nam. ‘Hoelang duurt een goed seksleven? Raak je ergens onderweg de belangstelling kwijt? Wordt je libido vervangen door een onweerstaanbare zin om kruiswoordraadsels of sudoku’s op te lossen en chocola te eten, of blijft die constant?’

‘Je bedoelt dus...’

Anna schudde haar hoofd en leunde achterover op haar stoel in een poging een comfortabele houding te vinden. Erica kreeg een brok in haar keel toen ze naar haar keek. Het was nog niet zo lang geleden dat ze dat verschrikkelijke auto-ongeluk hadden gehad, waarbij Anna het kindje dat ze verwachtte had verloren. De littekens in haar gezicht zouden er altijd zijn. Maar nu zou ze binnenkort bevallen van de liefdesbaby van haar en Dan. Het leven zat echt vol verrassingen.

‘Denk je bijvoorbeeld dat...’

‘Als je het waagt om nu “mama en papa” te zeggen, ben ik hier weg,’ zei Anna, en ze stak een hand op. ‘Daar wil ik niet eens aan denken.’

Erica grijsde.

‘Oké, ik zal mama en papa niet als voorbeeld nemen, maar hoe vaak denk je dat Kristina en Bob de Bouwer het doen?’

‘Erica!’ Anna sloeg haar handen voor haar gezicht en schudde opnieuw haar hoofd. ‘En je moet ermee ophouden die arme Gunnar Bob de Bouwer te noemen alleen maar omdat hij toevallig aardig en handig is.’

‘Oké, laten we het over de bruiloft hebben. Ben jij ook gevraagd om haar advies te geven over de jurk? Ik mag toch hopen dat ik niet in mijn eentje met een uitgestreken gezicht mijn mening hoeft te geven als zij de ene vreselijke tutcreatie na de andere laat zien.’

‘Wees maar niet bang, ze heeft mij ook gevraagd,’ zei Anna, terwijl ze probeerde zich naar voren te buigen om een hap van haar boterham met garnalen te nemen.

‘Waarom leg je die boterham niet op je buik?’ stelde Erica met een glimlach voor. Dat kwam haar op een boze blik van Anna te staan.

Hoewel Dan en Anna heel erg naar de baby verlangden, was het in deze zomerhitte geen pretje om zwanger te zijn, en Anna’s buik was, op z’n zachtst gezegd, enorm.

‘Maar kunnen we haar niet een beetje sturen? Kristina heeft een prachtig figuur. Ze heeft een smallere taille en mooiere borsten dan ik – ze durft het alleen nooit te laten zien. Ze zou er geweldig uitzien in een kanten kokerjurk met decolleté!’

‘Laat mij erbuiten als je Kristina een make-over wilt geven,’ zei Anna. ‘Ik zal zeggen dat ze er fantastisch uitziet, wat ze ook aantrekt.’

‘Lafaard.’

‘Zorg jij nu maar voor jouw schoonmoeder, dan zorg ik voor de mijne.’

Anna nam genietend een hap van haar boterham.

‘Ja, Esther is inderdaad vreselijk lastig,’ zei Erica, en in gedachten zag ze Dans lieve moeder voor zich, die nooit de minste kritiek of een afwijkende mening zou uiten. Dat wist Erica uit eigen ervaring, omdat ze in een ver verleden zelf een relatie met Dan had gehad.

‘Nee, je hebt gelijk, ik bof echt met haar,’ zei Anna, en ze vloekte toen ze de boterham op haar buik liet vallen.

‘Dat geeft niet, joh. Door die enorme memmen ziet toch niemand dat je een vlek op je buik hebt,’ zei Erica, wijzend naar Anna’s G-cup.

‘Hou je mond.’

Anna veegde zo goed ze kon de mayonaise van haar jurk. Erica boog zich naar voren, nam het gezicht van haar zus tussen haar handen en kuste haar op de wang.

‘Wat was dat nou?’ zei Anna verbaasd.

‘Ik hou van je,’ zei Erica alleen maar, en ze hief haar glas. ‘Op ons, Anna. Op jou en mij en onze gekke familie. Op alles wat we hebben meegemaakt, op alles wat we hebben overleefd, en op het feit dat we geen geheimen meer voor elkaar hebben.’

Anna knipperde een paar keer met haar ogen en hief toen haar glas met cola en proostte met Erica.

‘Op ons.’

Heel even meende Erica een donkere glans in Anna’s ogen te zien, maar het volgende moment was die weer verdwenen. Ze had het zich vast verbeeld.

Sanna boog zich over de boerenjasmijn en snoof de geur op. Die kalmeerde haar niet zoals anders. Klanten bewogen om haar heen, tilde potten op en schepten tuingrond in kruiwagens, maar ze merkte het nauwelijks. Het enige wat ze voor zich zag, was de valse glimlach van Marie Wall.

Sanna kon niet geloven dat ze terug was. Na al die jaren. Alsof het niet genoeg was Helen in het dorp te moeten tegenkomen, naar haar te moeten knikken.

Ze had geaccepteerd dat Helen in de buurt woonde, dat ze haar elk moment tegen het lijf kon lopen. Ze kon de schuld in Helens ogen zien, kon zien hoe die haar elk jaar steeds meer verteerde. Maar Marie had nooit enig berouw getoond; haar glimlachende gezicht stond in alle roddelbladen.

En nu was ze terug. Valse, mooie, lachende Marie. Op de basisschool hadden ze bij elkaar in de klas gezeten, en terwijl Sanna jaloers naar Maries lange wimpers en lange krullende blonde haar had geke-

ken, dat tot ver op haar rug viel, had ze ook het zwarte in haar gezien.

Gelukkig hoefden Sanna's ouders Maries glimlach in het dorp niet mee te maken. Sanna was dertien geweest toen haar moeder aan leverkanker overleed en vijftien toen haar vader de geest gaf. De artsen hadden nooit een precieze doodsoorzaak kunnen geven, maar Sanna wist wat er was gebeurd. Hij was gestorven van verdriet.

Sanna schudde haar hoofd en de hoofdpijn maakte zich kenbaar.

Ze hadden haar gedwongen om bij tante Linn en oom Paul te gaan wonen, maar ze had zich daar nooit thuis gevoeld. Hun kinderen waren een stuk jonger dan Sanna, en haar oom en tante wisten niet wat ze met een ouderloze tiener aan moesten. Ze waren nooit gemeen of vervelend geweest en hadden waarschijnlijk echt hun best gedaan, maar ze waren vreemden gebleven.

Ze had een middelbare school ver uit de buurt gekozen, waar ze de agrarische richting had gevolgd. Na haar eindexamen was ze bijna direct gaan werken. Sindsdien leefde ze voor haar werk. Ze runde dit kleine tuincentrum even buiten Fjällbacka, verdiende niet veel, maar genoeg om in haar eigen levensonderhoud en dat van haar dochter te voorzien. Meer had ze niet nodig.

Haar ouders waren na de moord op Stella in levende doden veranderd, en in zekere zin begreep ze hen. Sommige mensen werden met een sterker licht geboren dan anderen, en Stella was zo iemand geweest: altijd blij, altijd lief, altijd vol kusjes en knuffels, die ze aan iedereen om zich heen uitdeelde. Als Sanna die warme zomerochtend in Stella's plaats had kunnen sterven, had ze dat gedaan.

Maar het was Stella die drijvend in het bosmeertje was gevonden. Daarna was er niets meer.

'Neem me niet kwalijk, maar is er misschien een roos die makkelijker te verzorgen is dan andere?'

Sanna schrok en keek op naar de vrouw die haar ongemerkt was genaderd.

De vrouw glimlachte naar Sanna en haar gerimpelde gezicht werd gladder.

'Ik ben dol op rozen, maar helaas ben ik niet gezegend met groene vingers.'

'Is de kleur belangrijk?' vroeg Sanna.

Ze wist als geen ander hoe ze mensen kon helpen planten te vinden die bij hen pasten. Sommigen waren beter geschikt voor bloemen die veel zorg en aandacht nodig hadden. Ze konden een orchidee laten gedijen en bloeien, en ze konden vele gelukkige jaren met elkaar hebben. Anderen wisten amper hoe ze voor zichzelf moesten zorgen en hadden geduldige, sterke planten nodig. Niet per se cactussen – die bewaarde ze voor de allermoeilijkste gevallen –, maar ze kon hun bijvoorbeeld een vredeslelie of een gatenplant aanbevelen. Ze stelde er een eer in om altijd de juiste plant met het juiste type mens te combineren.

‘Roze,’ zei de dame dromerig. ‘Ik hou van roze.’

‘Dan heb ik precies de goede roos voor u. Een duinroos. Het planten vereist enige aandacht. U moet een diepe kuil graven en er flink veel water in gieten. Dan wat mest erbij, ik geef u de juiste soort mee, en de rozenstruik kan de grond in. Vervolgens vult u het gat met aarde, drukt alles goed aan en geeft nog een keer water. In het begin, als de plant wortelt, is het heel belangrijk dat hij genoeg water krijgt. Daarna is het vooral een kwestie van verzorgen, zodat hij niet uitdroogt. Het is verstandig de struik elk jaar in het voorjaar te snoeien; ze zeggen wel dat dat moet gebeuren wanneer de berken blaadjes krijgen.’

De vrouw keek verliefd naar de rozenstruik die Sanna in haar winkelwagen had gezet. Ze begreep haar helemaal. Rozen hadden iets speciaals. Ze vergeleek mensen vaak met bloemen. Als Stella een bloem was geweest, was ze absoluut een roos geweest. Een Franse roos. Mooi, prachtig, met een heleboel lagen bloemblaadjes.

De vrouw schraapte haar keel.

‘Gaat het wel?’ vroeg ze.

Sanna schudde haar hoofd en besefte dat ze weer in herinneringen was verzonken.

‘Ik voel me prima, alleen een beetje moe. Deze warmte...’

De vrouw knikte bij Sanna’s vage woorden.

Maar nee, het ging helemaal niet goed. Het kwaad was teruggekeerd. Sanna voelde het heel duidelijk.

In je vakantie voor kinderen moeten zorgen kon je niet echt verlof noemen, dacht Patrik. Het was een vreemde combinatie van helemaal geweldig en doodvermoeiend. Vooral nu hij in zijn eentje verantwoordelijk was voor alle drie de kinderen, omdat Erica een lunchafspraak had met Anna. Bovendien was hij, tegen beter weten in, naar het strand gegaan, omdat de kinderen thuis druk en lastig waren geworden. Het was meestal makkelijker om ze rustig te krijgen als hij ze bezighield, maar hij was vergeten dat deze omgeving alles juist erger maakte. Ten eerste was er het gevaar van verdrinking. Hun huis in Sälvik lag vlak bij het strand en hij was vaak badend in het zweet wakker geworden als hij had gedroomd dat een van de kinderen ongemerkt het huis had verlaten en naar de zee was gelopen. En dan was er het zand. Noel en Anton vonden het niet alleen leuk om zand naar andere kinderen te gooien, wat tot boze blikken van andere ouders in Patriks richting leidde, maar om de een of andere onbegrijpelijke reden stopten ze het ook graag in hun mond. Het zand ging nog wel, maar Patrik huiverde bij de gedachte aan alle enge dingen die in het zand lagen. Hij had al een sigarettenpeuk uit Antons zanderige vuistje weggerukt, en het was slechts een kwestie van tijd voordat ze een stuk glas in hun mond zouden stoppen. Of een zakje snustabak.

Gelukkig had hij Maja. Patrik voelde zich soms schuldig omdat ze zoveel verantwoordelijkheid voor haar broertjes nam, maar Erica zei altijd dat Maja het graag deed. Net zoals zij het vroeger leuk had gevonden om voor haar zusje te zorgen.

Nu hield Maja de tweeling in de gaten; ze keek of ze niet te ver het water in gingen, loodste hen met resolute hand naar droger land, controleerde wat ze in hun mond stopten en veegde de kinderen schoon naar wie haar broertjes zand hadden gegooid. Patrik wenste soms dat ze niet altijd zo consciëntieus was. Hij vreesde dat ze later heel wat maagzweren zou krijgen als ze zo'n braaf meisje bleef.

Sinds zijn hartproblemen een paar jaar geleden wist hij hoe belangrijk het was om goed voor jezelf te zorgen en voldoende rust en ontspanning te nemen. Het was alleen de vraag of vakantie met kinderen daar ook onder viel. Hoewel hij meer van zijn kinderen hield dan van wat ook ter wereld, moest hij bekennen dat hij soms naar de rust van het politiebureau in Tanumshede verlangde.

Marie Wall leunde achterover in de ligstoel en stak haar hand uit naar haar drankje. Een Bellini. Champagne met perziksap. Ja, niet zoals in Harry's Bar in Venetië, helaas. Hier geen verse perziken, maar een snelle variant met de goedkope champagne waarmee de vrekken van de filmmaatschappij haar koelkast hadden gevuld en perziksap uit de supermarkt. Daar moest ze het mee doen. Ze had geëist dat de ingrediënten voor de cocktail aanwezig zouden zijn als ze hier aankwam.

Het voelde heel vreemd om terug te zijn. Niet terug in haar ouderlijk huis natuurlijk. Dat was jaren geleden gesloopt en verdwenen. Ze kon het niet laten zichzelf de vraag te stellen of de eigenaren van het nieuwe huis dat op het oude perceel was gebouwd na alles wat daar was gebeurd weleens bezoek kregen van boze geesten. Waarschijnlijk niet. Het kwaad was vermoedelijk met haar ouders mee het graf in gegaan.

Marie nam nog een slokje van de Bellini. Ze vroeg zich af waar de eigenaren van dit huis nu waren. Een week in augustus met stralend zomerweer was toch de tijd van het jaar waarin je het meeste plezier had van een huis waarvan de aankoop en inrichting vele miljoenen moesten hebben gekost. Zelfs als je niet vaak in Zweden was. Waarschijnlijk zaten ze in het chateauachtige complex in de Provence dat Marie had gevonden toen ze hen had gegoogeld. Rijke mensen namen zelden genoegen met minder dan van alles het meeste. Vakantiehuizen inclusief.

Maar ze was blij dat ze hun huis verhuurden. Hier haastte ze zich elke dag naartoe als ze klaar waren met draaien. Ze wist dat het op de lange duur niet zo kon doorgaan. Op een dag zou ze Helen tegenkomen, daadwerkelijk beseffen wat ze ooit voor elkaar hadden betekend en hoeveel er nu was veranderd. Maar ze was er nog niet klaar voor.

'Mama!'

Marie sloot haar ogen. Sinds Jessies geboorte had ze geprobeerd haar dochter te leren haar voornaam te gebruiken en niet dat vreselijke etiket, maar tevergeefs. Het kind bleef haar mama noemen, alsof ze daarmee Marie in zo'n mollig, koekjes bakkend moedertype kon veranderen.

'Mama?'

Het geluid was vlak achter haar en Marie realiseerde zich dat ze zich niet kon verstoppen.

‘Ja?’ zei ze, en ze reikte naar het glas.

De bubbels prikten in haar keel. Haar lichaam werd bij elke slok die ze nam zachter en volgzamer.

‘Sam en ik willen een eindje gaan varen met zijn boot, is dat goed?’

‘Ja, natuurlijk,’ zei Marie, en ze nam nog een slok.

Ze tuurde vanonder haar zonnehoed naar haar dochter.

‘Wil je ook?’

‘Mama, ik ben vijftien,’ zei Jessie met een zucht.

Mijn god, Jessie was zo braaf dat ze nauwelijks kon geloven dat ze haar dochter was. Gelukkig had ze in elk geval een jongen ontmoet in Fjällbacka.

Marie liet zich achterover zakken op de ligstoel en sloot haar ogen, maar opende ze meteen weer.

‘Waarom sta je daar nog?’ zei ze. ‘Je staat in mijn zon. Ik probeer wat bij te kleuren. Na de lunch heb ik opnames en ze willen dat ik een natuurlijke bruine kleur heb. Ingrid was in de zomers op Dannholmen altijd zo bruin als chocola.’

‘Ik...’ Jessie wilde iets zeggen, maar draaide zich abrupt om en liep weg.

Marie hoorde de voordeur met een klap dichtslaan en glimlachte bij zichzelf. Eindelijk alleen.

Bill Andersson opende het deksel van de mand en pakte een van de boterhammen die Gun had gesmeerd. Hij keek omhoog voordat hij het deksel er weer op deed. De meeuwen waren snel en als je niet oplette, was je meteen je lunch kwijt. Hier op de steiger was je helemaal kwetsbaar.

Gun porde hem in zijn zij.

‘Het is echt een goed idee,’ zei ze. ‘Gek, maar goed.’

Bill sloot zijn ogen en nam een hap van de boterham.

‘Meen je het echt, of zeg je het alleen om je man te plezieren?’ zei hij.

‘Sinds wanneer zeg ik dingen alleen om jou te plezieren?’ zei Gun, en Bill moest toegeven dat ze op dat punt gelijk had.

In de veertig jaar dat ze samen waren, was ze maar heel zelden niet genadeloos eerlijk geweest.

‘Ja, sinds ik die documentaire *Nice People* heb gezien loop ik erover te praktiseren, en ik denk echt dat het hier ook kan. Ik heb Rolf van het asielzoekerscentrum gesproken en volgens hem kunnen de bewoners wel een verzetje gebruiken. De mensen hier zijn zo laf dat ze de vluchtelingen niet eens durven te benaderen.’

‘In Fjällbacka ben je al een vreemdeling als je uit Strömstad komt, dat heb ik zelf meegemaakt. Het is misschien niet zo verwonderlijk dat ze de Syriërs niet met open armen ontvangen.’

Gun pakte nog een broodje, vers van bakkerij Zetterlinds, en smeerde er een dikke laag boter op.

‘Dan wordt het hoog tijd dat de mensen er anders over gaan denken,’ zei Bill, en hij maakte een weids gebaar met zijn arm. ‘Het gaat om mensen die met hun kinderen op de vlucht zijn geslagen voor oorlog en ellende, en tijdens die vlucht hebben ze ook allerlei vreselijke dingen meegemaakt. Wij moeten er gewoon voor zorgen dat de mensen van hier met ze gaan praten. Als we Somaliërs kunnen leren schaatsen en bandy spelen, moeten we Syriërs toch kunnen leren zeilen? Ligt Syrië trouwens aan zee? Misschien kunnen ze al zeilen?’

Gun schudde haar hoofd.

‘Geen idee, schat, dat zul je moeten googelen.’

Bill pakte de iPad waarop ze zonet sudoku’s hadden gemaakt.

‘Ja, Syrië ligt aan het water, maar het is moeilijk te weten wie er aan de kust zijn geweest. Ik zeg altijd dat iedereen kan leren zeilen. Dit is een mooie gelegenheid om dat te bewijzen.’

‘Maar is het niet voldoende dat ze voor hun plezier leren zeilen? Moeten ze echt gaan wedstrijdzeilen?’

‘Daar ging *Nice People* nou net om: dat ze werden gemotiveerd door een echte uitdaging. Het werd een soort statement.’

Bill glimlachte. Niet gek dat hij zich zo wist uit te drukken dat het zowel vakkundig als doordacht klonk.

‘Ja, maar waarom moet het een... hoe noemde je het... een statement zijn?’

‘Anders heeft het niet hetzelfde effect. Als meer mensen zich, net als ik, door de documentaire laten inspireren, kan het zich als kringen op het water verspreiden, en kunnen vluchtelingen makkelijker inburgeren.’

Bill zag al voor zich hoe hij een nationale beweging opzette. Grote veranderingen moeten ergens beginnen. En wat begon met een wvk bandy voor Somaliërs en verderging met zeilen voor Syriërs, kon echt overal eindigen!

Gun legde haar hand op de zijne en glimlachte naar hem.

'Ik ga vandaag meteen met Rolf praten om een bijeenkomst in het asielzoekerscentrum te regelen,' zei Bill, en hij pakte nog een broodje.

Na een korte aarzeling pakte hij er nog een en gooide het naar de meeuwen. Die moesten per slot van rekening ook eten.

Eva Berg rukte de bladeren uit de grond en legde ze in de mand naast zich. Haar hart maakte zoals gewoonlijk een sprongetje toen ze uitkeek over de velden. Dit was allemaal van hen. De geschiedenis van de boerderij had hen nooit bezwaard. Peter en zij waren geen van beiden bijzonder bijgelovig. Maar natuurlijk was er gekletst toen ze tien jaar geleden de boerderij van de familie Strand hadden gekocht, over alle ongelukken die dat gezin hadden getroffen. Maar voor zover Eva begreep ging het om een grote tragedie, die vervolgens al het andere had veroorzaakt. De dood van de kleine Stella had tot het tragische lot van de familie Strand geleid, en dat had niets met de boerderij van doen.

Eva boog zich naar voren en ging verder met onkruid wieden, de pijn in haar knieën negerend. Voor Peter en haar was het nieuwe huis een paradijs. Ze kwamen uit de stad, als je Uddevalla tenminste een stad kon noemen, maar hadden altijd van het platteland gedroomd. De boerderij buiten Fjällbacka was in alle opzichten perfect geweest. Dat de prijs als gevolg van wat hier was gebeurd laag was, betekende alleen maar dat ze zich de boerderij konden veroorloven. Eva hoopte dat ze erin waren geslaagd deze plek met genoeg liefde en positieve energie te vullen.

Het fijnste was dat Nea het zo naar haar zin had. Haar doopnaam was Linnea, maar ze had zichzelf altijd Nea genoemd, en dat hadden Eva en Peter overgenomen. Ze was inmiddels vier jaar en zo resoluut en eigengereid dat Eva haar hart vasthield voor haar puberteit. Omdat het er niet naar uitzag dat Peter en zij meer kinderen zouden krijgen, konden ze tegen die tijd in elk geval alle aandacht aan Nea

besteden. Op dit moment voelde dat nog erg ver weg. Nea rende als een kleine energiebal rond op de boerderij, met het blonde haar dat ze van Eva had geërfd als een sluier om haar lichte gezicht. Eva was altijd bang dat ze zou verbranden in de zon, maar ze leek alleen maar nog meer sproeten te krijgen.

Ze ging rechtop zitten en veegde met haar pols het zweet van haar voorhoofd, zodat ze niet vies werd van de tuinhandschoenen. Ze vond het heerlijk om in de moestuin bezig te zijn. Het was een mooi contrast met haar gewone kantoorbaan. Het kinderlijke geluk als ze zag hoe de zaadjes die ze had gezaaid planten werden die groeiden en gedijden, en uiteindelijk geoogst konden worden. Ze teelden alleen voor eigen gebruik. Ze konden niet van de boerderij leven, maar ze waren een beetje zelfvoorzienend met hun moestuin, kruidentuin en aardappelveld. Soms voelde ze zich schuldig omdat ze het zo goed hadden. Het leven was beter geworden dan ze zich ooit had kunnen voorstellen, en het enige wat ze op deze wereld nodig had waren Peter, Nea en de boerderij.

Eva begon wortelen uit de grond te trekken. In de verte zag ze Peter op de tractor aan komen rijden. Hij werkte bij Tetra Pak, maar bracht zijn vrije tijd het liefst op de tractor door. Hij was vanochtend al vroeg vertrokken, lang voordat zij wakker werd, en had boterhammen en een thermoskan met koffie meegenomen. Ze hadden een stuk bos bij de boerderij dat hij wilde uitdunnen, dus ze wist dat hij terug zou komen met hout voor de winter, bezweet en vies, met pijnlijke spieren en een grote glimlach.

Ze legde de wortelen in een mand en zette die opzij; die zouden ze vanavond eten. Toen trok ze haar tuinhandschoenen uit, legde ze naast de mand en liep naar Peter. Ze kneep haar ogen samen en probeerde Nea in de tractor te ontdekken. Ze was vast in slaap gevallen, dat gebeurde wel vaker. Ze was vanochtend al vroeg opgestaan, maar ze vond het heerlijk om met Peter in het bos te zijn. Nea hield mischien van haar moeder, maar ze aanbad haar vader.

Peter reed de tractor het erf op.

‘Dag lieverd,’ zei Eva toen hij de motor had uitgezet.

Haar hart maakte een sprongetje toen ze zijn glimlach zag. Hij bezorgde haar nog steeds, na al die jaren, slappe knieën.

‘Dag schat! Hebben jullie een goede dag gehad?’
‘Ja...’
Wat bedoelde hij met ‘jullie’?
‘En jullie dan?’ zei ze snel.
‘Welke jullie?’ zei Peter, en hij gaf haar een zweterige kus.
Hij keek om zich heen.
‘Waar is Nea? Doet ze een middagdutje?’
Haar oren suisden en vanuit de verte hoorde Eva zichzelf zeggen:
‘Ik dacht dat ze bij jou was.’
Ze keken elkaar aan, terwijl hun wereld instortte.